

ÚVODEM:

O letectví

Letectví, letecká technika a vůbec snaha člověka vzlétnout jsou součástí světových dějin. Nevyhnuly se ani našim územím. Pro řadu z nás je letectví předmětem zájmu, stejně jako filatelie, v níž i letectví zanechalo řadu stop. Proto je možné obě záliby spojovat.

Historie našeho letectví začíná v oblasti dohadů (Kudlička) a pokračuje řadou pionýrů a vynálezců (Bahyl, Etrich, Kašpar, Kvasz, Banič, Čihákovi aj.). Toto pionýrské období skončilo vypuknutím I. sv. války. V ní nastal prudký rozvoj techniky a také letectva. Po válce vzniká samostatné Československo a brzy i regulérní čs. vojenské letectvo, letecký průmysl, od r. 1920 pravidelná letecká doprava a v roce 1923 i náš nejvýznamnější letecký dopravce Československé státní aerolinie.

Čas však nestál a s dalším rozvojem letectví se přiblížil i k dalšímu mezníku, II. svět. válce. Naše role v ní nebyla příliš radostná. Vystoupení čs. vojáků v zahraničí a zejména čs. letců však patří k tomu, nač hrdí být můžeme.

Poválečné období budování socialismu přineslo našemu letectví jednostrannou orientaci na Sovětský svaz ve vojenském i civilním sektoru. Průmysl byl několikrát reorganizován, ale doba rozvoji letectví přála a byly zkonstruovány vynikající sportovní, dopravní a cvičné stroje.

Po změně v celkové situaci u nás v r. 1989 a změnách v celém "východním bloku" se projeví nedostatky socialisticky vedeného průmyslu v nových podmínkách. Letecký průmysl se transformuje a jeho novou podobu uvidíme až v příštích letech.

V civilní letecké dopravě je dnešní doba charakterizována vznikem a zánikem nových leteckých společností a příchodem západní letecké techniky. V nelehké situaci jsou dnes vojenští a sportovní letci. Vzhledem k nedostatku finančních prostředků je obnova jejich letecké techniky problematická.

Jsou však i prvky pozitivní. K nim patří např. prudký rozvoj ultralehkých letadel a pestrá paleta civilních i voj. zahraničních letadel u nás předváděných.

Od r. 1993 se vydali samostatnými cestami letectví české a slovenské. Nikde však není psáno, že se jednou opět nepotkáme v jednotné Evropě.

O razítkách

Poštovní razítka jsou, jako většina poštovních materiálů, zrcadlem své doby. Odráží se v nich poštovní potřeby, propagační a propagandistické zájmy státu, zájmy společenských organizací a od r. 1989 i zájmy soukromých subjektů.

Na řadě poštovních se razítek v průběhu desetiletí objevily motivy spjaté s letectvím. Soustředit takováto razítka a uvést u nich údaje ukazující na jejich vztah k letectví je cílem této příručky.

Ta byla původně koncipovaná jako autorova osobní pomůcka a odraz letectví se snaží mapovat zejména v oblasti příležitostných razítek. Autor se nasnaží zachytit problematiku příležitostných razítek, jako samostatného oboru, ale námětově podchytit letecké motivy na nich. Celá příručka je rozdělena do dvou základních oddílů. V jednom jsou uvedena příležitostná razítka ruční a ve druhém razítka strojová. V jednotlivých oddílech je pak členění na kapitoly. Ty jsou definovány jako logická období oddělena zlomovými daty v naší historii. Úplné členění je uvedeno v obsahu na předchozím listu.

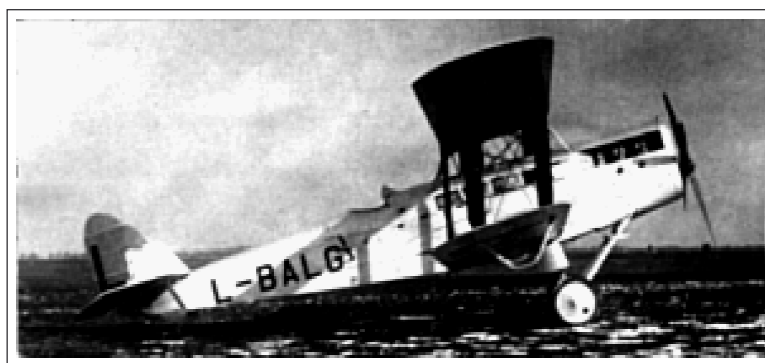
Oproti předchozím vydáním je toto vydání upraveno a doplněno o další zjištěná razítka. Autor prosí o případné doplňky, nebo konstruktivní připomínky. Ty je možno posílat na adresu Brnofily Bláha uvedenou na str. 74.

O cenách

Ceny příležitostných razítek závisí na mnoha faktorech. Autorův odhad je uveden v následující tabulce a vychází z průzkumu cen aukčních v posledních letech. U těch je ovšem známo, že jsou kolísavé, takže se jedná o velmi orientační přehled.

Tabulka 1: Přibližné ceny příležitostných razítek s let. motivy

Období/Stav	Let. dopis (u 1. a příl. letů)	Dopis	Z ochoty	Dopis
		Ruční		Strojová
1918-1934	Viz. Horka: Čs. let. pošta 1918-1939	60,- až 300,-	30,-	50,- až 350,-
1935-1939		20,- až 100,-	5,- až 15,-	5,- až 30,-
1939-1945	100,- až 400,- (Slovensko)	30,- až 100,- (Slovensko)	10,- až 20,- (Slovensko)	-
1945-1948	Viz. Horka:	10,- až 50,-	5,- až 15,-	10,- až 40,-
1948-1960	Čs. letecká pošta	50,- až 200,-	20,- až 80,-	20,- až 150,-
1960-1992	1945-1992	10,- až 20,-	3,- až 10,-	10,- až 40,-
Od 1993	15,- až 35,-	10,- až 20,-	2,- až 10,-	-

Stroj DH. 50A v barvách ČSA

Razítka jsou řazena chronologicky. Vyobrazená razítka jsou popsána jen stručně, nevyobrazená podrobněji (pokud je popis autorovi znám). Pod údajem písmena se současně mívá i rozlišovací čísla razítek. Kolonka datum je jen informativní, protože řada razítek se používala více dní i když je uveden jen jeden.

Special cancellations with air motifs on the territory of Czechoslovakia 1918 - 1999

A thematic handbook for those interested in aviation and related subjects. The basis of the book is formed by a chronological list of special cancellations with air topics. Single cancellations are accompanied by respective air entries with concise, explanatory texts. In case one entry is repeated several times, the text accompanies only one entry and there is a reference next to another cancellation.

The text includes the date of use, possible distinguishing letters and the colour of the cancellation. If there is no picture of cancellation, the relevant text includes also the description and the text of the cancellation.

The book is divided into two basic parts:

- 1) special hand-made cancellations
- 2) special machine-made cancellations

These parts are further divided into chapters by logical time periods. The author has not found any cancellations with air motifs from the period of Protectorate and any machine-made cancellations after 1992. At the end of the book there is an index with references to pages, and bibliography.

Contents:	page
Hand-made cancellations:	
Czechoslovakia till 1939	8
Slovakia 1939-45	17
Czechoslovakia 1945-92	19
Czech Republic since 1993	61
Slovakia since 1993	67
Machine-made cancellations:	
Czechoslovakia till 1939	73
Czechoslovakia 1945-92	79
Index	91
Bibliography	96

Table 1: Approximate price of special cancellations with air motifs (CZK)

Period/Form	Air letter (first and special flights)	Letter	Cancellation on cover without address, or on sheet	Letter
		Hand-made		Machine-made
1918-1934	Viz. Horka: "Čs. let. pošta 1918-1939"	60,- up to 300,-	30,-	50,- až 350,-
1935-1939		20,- up to 100,-	5,- až 15,-	5,- až 30,-
1939-1945	100,- až 400,- (Slovakia)	30,- up to 100,- (Slovakia)	10,- až 20,- (Slovakia)	-
1945-1948	Viz. Horka:	10,- up to 50,-	5,- až 15,-	10,- až 40,-
1948-1960	"Čs. letecká pošta 1945-1992"	50,- up to 200,-	20,- až 80,-	20,- až 150,-
1960-1992		10,- up to 20,-	3,- až 10,-	10,- až 40,-
From 1993	15,- až 35,-	10,- up to 20,-	2,- až 10,-	-

RUČNÍ PŘÍLEŽITOSTNÁ RAZÍTKA

ČESKOSLOVENSKO DO 1939

1926 LETECKÁ VÝSTAVA HRADEC KRÁLOVÉ

Datum: 1. - 7. října

Písmena: -

Barva: pravděpodobně černá

Letecká výstava 1926

1930 LETECKÁ SLAVNOST KARLOVY VARY

Datum: 7. a 8. června

Písmena: -

Barva: černá

Pozn.: dva typy

Letecká slavnost: Byl to mezinárodní mítink za účasti řady letců. Vlastní soutěž vyhrál vynikající vojenský letec škpt. František Malkovský, přezdívaný také "Rudý ďábel" (podle rudého nátěru jeho Avie BH-21). Po soutěži odstartoval k závěrečné exhibici, při níž havaroval a zahynul.

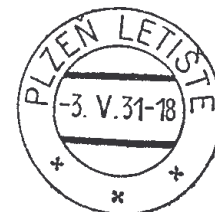
MLL (Masarykova letecká liga): viz. ČSR ruční 1937

1931 PLZEŇ LETIŠTĚ - (letecký mítink)

Datum: 1.- 3. května

Písmena: -

Barva: černá

Letiště Plzeň: Vznik je svázán s Českým Aviatickým družstvem v Plzni. V r.1910 zde létali H. Jullerot, inž. Kašpar, pokusy zde prováděli Čermák, Šimůnek a další. Plzeň pak měla své letiště až do současnosti. Jeho využití (vojenské i civilní) mělo různou intenzitu. Další budoucnost není jasná (1999).

Letecký mítink: v Plzni se konal mezinárodní letecký mítink. Z řady účastníků se vítězem stala vycházející hvězda čs. stíhačů štábní rotmistr František Novák.

1931 1. LET K. VARY - M. LÁZNĚ - PRAHA (ČSA)

Datum: 15.května

Písmena: -

Barva: černá

Pošty: PRAHA 7, M.LÁZNĚ 1

K.VARY 1, PRAHA 82 LETIŠTĚ

1931 **KONFERENCE O LETECKÉ POŠTĚ**

Datum: 20.června

Písmena: -

Barva: černá

Konference o letecké poště: Konala se v Praze. Byla snaha prohlásit letadla za obyčejný prostředek pro dopravu psaní a dopisnic v evropském styku. (Do r.1938 však doprava let. pošty bez příplatku doporučena nebyla.)

1935 **NÁRODNÍ PLACHTAŘSKÉ ZÁVODY**

Datum: 8.května

Písmena: -

Barva: modrá

Štefánik M. R.: viz ČSR ruční 1935

Národní plachtařské závody 1935: viz strojová příležitostná razítka 1935

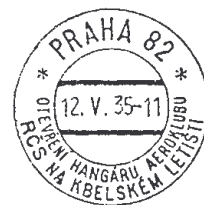

1935 **OTEVŘENÍ HANGÁRU AEROKLUBU VE KBELÍCH**

Datum: 12.května

Písmena: -

Barva: modrá

Aeroklub RČS: pokračovatel Českého(1913), později Československého aviatického klubu. Od r.1935 sdružoval i další, původně samostatné, aerokluby.

Letiště Kbely: viz ČSR ruční 1937

Otevření hangáru ARČS: proběhlo v neděli 12. 5. v civilní části kbelského letiště. Plocha hangáru byla 360m². Hangár byl postaven z daru Dr. Kabeše a otevření se zúčastnil i armádní generál Jan Syrový. Při této příležitosti proběhl i křest klubových letadel.

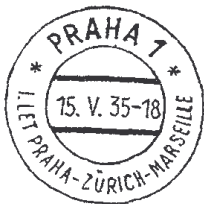
1935 **1. LET PRAHA - ZÜRICH - MARSEILLE (ČLS)**

Datum: 15.května

Písmena: -

Barva: modrá

Pošty: PRAHA 7, PRAHA 1, PRAHA 82

1935 1. LET PIEŠŤANY - BRATISLAVA - WIEN (ČSA)

Datum: 1.června

Písmena: -

Barva: modrá

Pošty: PIEŠŤANY
BRATISLAVA 2

1935 1. LET PRAHA - UŽHOROD - BUKURESTI (ČSA)

Datum: 1.- 3.června

Písmena: -

Barva: modrá

Pošty: PRAHA 82 LETIŠTĚ, PRAHA 7 LETECKÁ
POŠTA, PRAHA 1, UŽHOROD 1

1935 ŠTEFÁNIKŮV MEMORIÁL

Datum: 10.června

Písmena: -

Barva: modrá

Štefánik M. R.: (1880 Košariská - 1919 Vajnory)

Astronom, voenský letec v 1.sv.válce (Francie, Srbsko), organizátor čs. legií, ministr voje- nství 1.čs vlády. Zahynul při havárii letadla Caproni 33 ve Vajnorech u Bratislavi při pří- letu do vlasti. Později mu byla vybudována mohyla na Bradle.

1935 1. LET PRAHA - HR. KRÁL. - OPAVA/M. OSTRAVA

Datum: 1.července

Písmena: -

Barva: modrá

Pošty:
HR.KRÁL.1, PRAHA 1,
OPAVA 1, M.OSTR.1
PRAHA 7 LET. POŠTA
PRAHA 82 LETIŠTĚ,

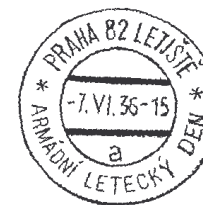
1936 **ARMÁDNÍ LETECKÝ DEN**

Datum: 7.června

Písmena: a,b,c,d

Barva: modré

Čs.armáda: viz ČSR ruční 1950.

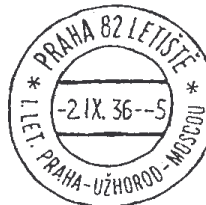
1936 **1. LET PRAHA - MOSKVA (ČSA, AEROFLOT)**

Datum: 1.a2.září

Písmena: -

Barva: modrá

Pošty: PRAHA 1,UŽHOROD 1, PRAHA 82 LET., PRAHA 7 LET. POŠTA

1936 **ŠTEFÁNIKŮV MEMORIÁL**

Datum: 13.září

Písmena: -

Barva: modrá

Štefánik M.R.: viz ČSR ruční 1935.

1937 **MEMORIÁL J. KAŠPARA**

Datum: 11.a12.října

Písmena: -

Barva: modrá + fialová

Kašpar Jan Ing.: (*1883 Pardubice, +1927) Průkopník čs. letectví. Jako první Čech vzlétl 16.4.1910. Pořádal veřejné vzlety, uskutečnil 1. orientační let u nás, první přelet (Pardubi- ce-Praha, 13.5.1911), vezl prvního pasažéra (redaktor Kalva, 1911), provedl první letecké snímkování.

Jan Kašpar začal létat na stroji Blériot a postupně měl celkem šest letadel Založil i leteckou školu v Pardubicích, ale shořely mu hangáry i s letadly. V r. 1913 svoji leteckou činnost prakticky ukončil..

Letiště Pardubice: Má čestné místo mezi našimi letišti. Působili zde Ing. Kašpar a bratři Čihákové. Ještě před I. sv. válkou zde byla aviatická škola. Provoz letiště pokračoval až do dneška, včetně působení vojenských letců. V r.1995 byl zahájen mezinárodní provoz.

1937 **1. LET PRAHA - BRUSEL (ČSA,SABENA)**

Datum: 5.dubna

Písmena: -

Barva: modrá

Pošty: PRAHA 82 LETIŠTĚ.
PRAHA 1
PRAHA 7 LET. POŠTA

1937 **OTEVŘENÍ HANGÁRU M.L.L V HRADCI KRÁLOVÉ**

Datum: 24.a 25. dubna

Písmena: -

Barva: modrá

M.L.L. (Masarykova letecká liga). Organizace propagující letectví v nejširších vrstvách.

Záštitu převzal prezident T.G. Masaryk. Nejprve to byl v letech 1923-1926 "Masarykův letecký fond" a v letech 1926 -1939 "Masarykova letecká liga". Jednotlivé organizace M.L.L se věnovaly leteckým činnostem od modelářství až po motorvé létání. M.L.L také vy- dávala letecké časopisy např. "Letec" (spolu se Svazem čs. pilotů) a "Mladý letec".

1937 **1. LET BRNO - ZLÍN - PIEŠTANY (ČSA)**

Datum: 1.května

Písmena: -

Barva: modrá

Pošty: BRNO 2, ZLÍN 2, PIEŠTANY

1937 **ZAPOJENÍ ZLÍNA DO LETECKÉ SÍTĚ**

Datum: 1.až 3. května

Písmena: a,b,c,d,e

Barva: modrá

Letecká síť: byla tvořena vnitrozemskými a zahraničními letišti na která létali čs. dopravci. Pro rok 1937 (4. IV. až 2. X.) uvádí ČLS a ČSA na mapě tyto letecké linky označované čísly:

- Praha 676A Amsterdam 676A Rotterdam 676A Praha 676A Wien 676A Budapest
Amsterdam 240 London
London 523 Rotterdam
Amsterdam 525A Rotterdam
Rotterdam 521 London
- Budapest 676 Wien 676 Praha 676 Rotterdam
- Berlin 32 Dresden 32 Praha 32 Wien
- Praha 677 Zurich 677 Genéve 677 Marseille
- Praha 659 Bratislava 659 Klagenfurt 659 Trieste 659 Venezia
- Praha 656 Užhorod 656 Cluj 656 Bucuresti
Užhorod 658 Kijev 658 Moskva
- Praha 651 Brno 651 Bratislava
Brno 662 Zlín 662 Piešťany
Brno 660 Bratislava 660 Piešťany 660 Košice 660 Užhorod
- Bratislava 654 Zagreb 654 Sušak (*prázdninové prodl.*) Split a Dubrovnik

1937

1. LET PRAHA - BENÁTKY (ČSA, ALLA LITORIA)

Datum: 15.května

Písmena: -

Barva: modrá

Pošty: PRAHA 82 LETIŠTĚ, PRAHA 7 LETECKÁ POŠTA,
PRAHA 1, BRATISLAVA 2 LETECKÁ POŠTA

1937

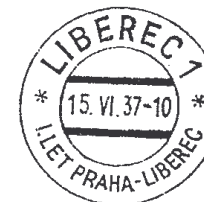
1. LET PRAHA - LIBEREC (ČSA)

Datum: 15.června

Písmena: -

Barva: modrá

Pošty: PRAHA 82 LETIŠTĚ, LIBEREC 1
PRAHA 1, PRAHA 7 LETECKÁ POŠTA

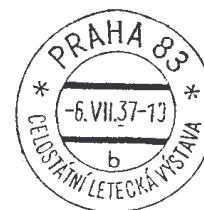
1937 **CELOSTÁTNÍ LETECKÁ VÝSTAVA**

Datum: 12.až 20.června

Písmena: a,b

Barva: modrá

Celostátní let. výstava: viz. ČSR stroj.1937

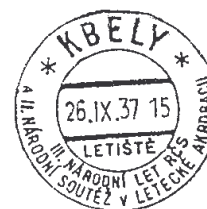

1937 **III. NÁRODNÍ LET A II. NÁR. SOUTĚŽ V LETECKÉ AKROBACII**

Datum: 26.září

Písmena: -

Barva: modrá

Jednalo se o nejvýznamnější domácí let. závody v sezóně.

II. národní let: 24 účastníků(např. 9x Zlín Z-XII, 4xBeta Minor a.j.)

III. národní soutěž v letecké akrobacii: Tatra T 131, Avie aj.

Letiště Kbely: Zprvu vojenské letiště, kde od r. 1919 fungovala i civilní doprava (do r. 1937). Pak opět letiště vojenské až do dneška. Je zde umístěna také Letecká expozice VHM.

1937 **SMUTEK ČESKOSLOVENSKA**

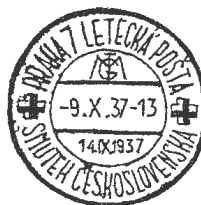
Datum: ... 9.říjen ...

Písmena: -

Barva: černá

Pošty: PRAHA 82 LETIŠTĚ

PRAHA 7 LET.POŠTA

1938 **POLNÍ PLUK M. R. ŠTEFÁNKA**

Datum: 13.- 15.srpna

Písmena: -

Barva: červená + modrá

Štefánik M. R.: viz ČSR ruční 1935.

1938 **LETECKÁ POŠTA**

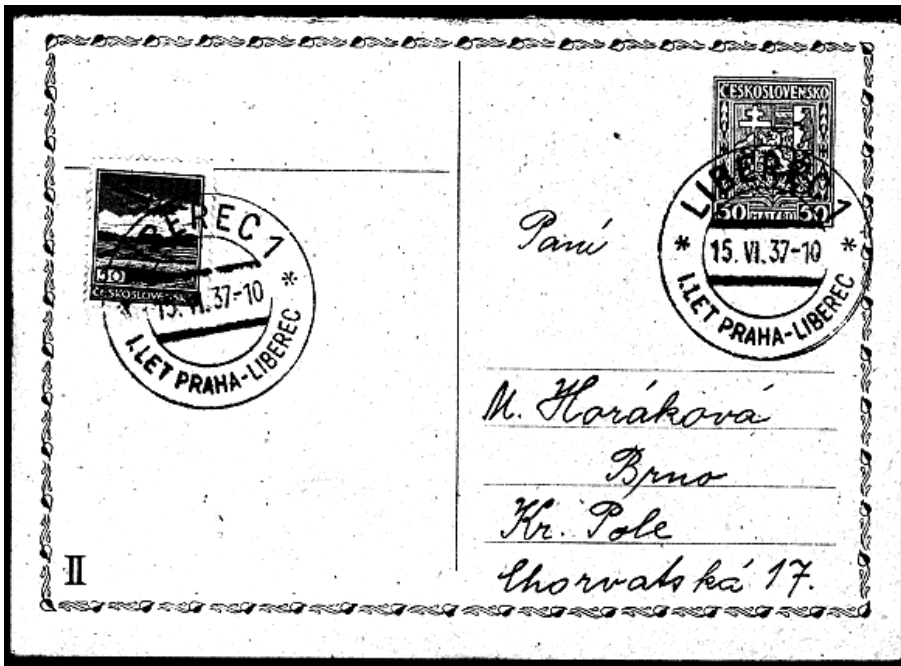
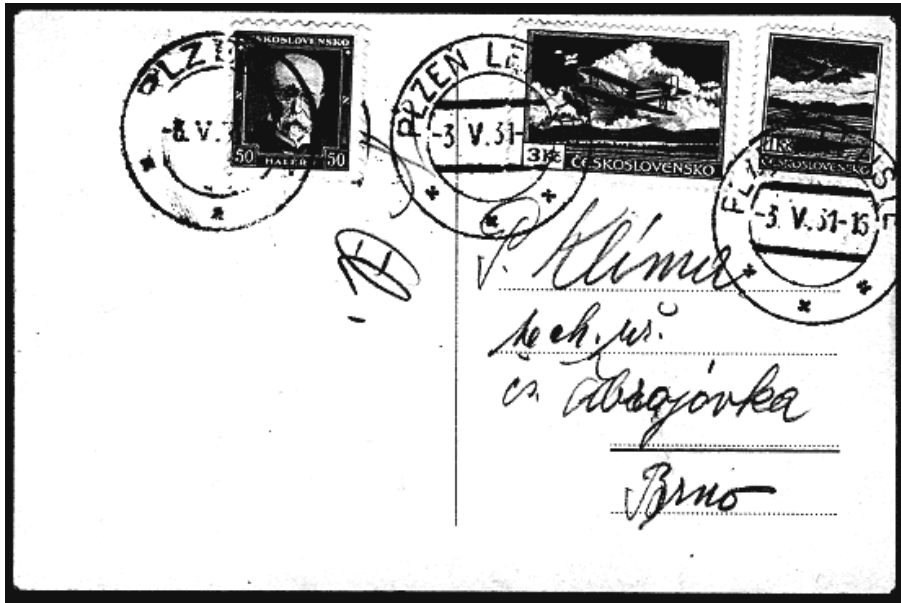
Datum: 26.června -

4.července

Písmena: -

Barva: modrá

Poznámky-doplňky: